

İskontolar ve KDV - 22.04.2010

Dr. Bumin Doğrusöz

Günümüzün yoğun rekabet koşullarında pek çok firma ürünlerini çeşitli iskontolarla satmaktadır. Bu iskontolar satışın türüne, müşteriye veya satış miktarına değişik türlerde veya oranlarda olabilmektedir. İskonto özünde satıcı için hasılatı azaltan, alıcı içinse maliyeti düşüren bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Satışın KDV'ye tabi olması halinde, iskontoların KDV karşısındaki durumu çok zaman duraksamalara yol açmaktadır.

Katma Değer Vergisi'nin matrahı, 3065 sayılı kanununun 20. maddesinde belirlenmiştir. Bu maddeye göre teslim ve hizmet işlemlerinde matrah, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedeldir. Bedel kavramı ise mal teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade etmektedir.

Öte yandan matrahın belirlenmesinde dikkate alınmayacak unsurlar ise 25. maddede düzenlenmiş ve bu maddede teslim ve hizmet işlemlerinde fatura ve benzeri vesikalarda gösterilen ticari teamüllere uygun miktardaki iskontoların matrahın belirlenmesinde dikkate alınmayacağı hükme bağlanmıştır. Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 25. maddesine göre iskonto yapılan hallerde iskonto tutarı matrahın hesabında nazara alınmayacak, 20. maddeye göre hesaplanan matrahtan iskonto tutarı düşülecektir. Bir başka deyişle matrah, bedelden iskontonun düşülmesinden sonra kalan tutar olacaktır.

Madde iskontoların matrahın tespitinde nazara alınmamasını, 'ticari teamüllere uygun oranda' olması koşuluna bağlamıştır. Madde gerekçesinde ise ayrıca iskontonun işlem anında yapılması ve iskontonun faturada gösterilmesi koşullarının aranacağı belirtilmiştir.

Bu düzenlemelere göre KDV matrahının tespitinde nazara alınmayacak iskontolar, teslim veya hizmet için düzenlenen faturada gösterilen, ticari teamüllerle uyumlu ve bedelden indirim şeklindeki iskontolar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Burada sorun, ticari teamülün belirlenmesinde karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda bizim anlayışımız, satışa konu mal veya hizmet piyasasında aynı veya benzer mal ve hizmetler için genel kabul gören oranlar çerçevesinde olan ve mal veya hizmetin bedeline göre makul oranlarda olan iskontolar, ticari teamüle uygun iskontolardır.

İskontoların mal bedelinden indirim şeklinde değil, mal olarak verilmesi suretiyle gerçekleştirilmesi durumunda, iskonto olarak verilen mallar faturada gösterilse dahi, KDV matrahından düşülemez. Ancak aynı iskontoların bedelsiz mal olarak verilmesi yerine bedelden indirim şeklinde uygulanması halinde, ticari teamüllere uygun olması ve faturada ayrıca gösterilmesi koşulu ile KDV matrahının tespitinde indirim konusu yapılması mümkündür. Örneğin 10 gömlek alan bir kişiye iskonto olarak bir gömleğin bedelinin toplam bedelden düşülmesi halinde, KDV matrahının tespitinde, düşülen tutar matrahtan da indirilecektir. Buna karşılık 10 gömlek alana bir gömleğin de bedelsiz verilmesi halinde, KDV matrahı 11 gömleğin bedeli olacaktır.

Teslim veya hizmetin verilmesi sırasında yapılan iskontoların dışında, bir de yıl sonlarında başarı primi, ciro primi, satış primi, yıl sonu iskontosu, yıllık iskonto gibi çeşitli adlarla, özellikle bayi durumunda olanlara yapılan iskontolar söz konusudur ve bu iskontolar bayiler tarafından faturaya bağlanır.

Maliye Bakanlığı önceleri bu tür iskontoların KDV'ye tabi olmadığı görüşünderken 26 sayılı KDV Genel Tebliği ile görüş değiştirmiş, burada ana firmaya verilen bir hizmetin var olduğu anlayışı ile bu tür iskonto tutarları üzerinden de KDV hesaplanması gerektiğini açıklamıştır. Arada kanun değişikliği yokken yapılan bu görüş değişikliği, doğal olarak hangi görüşün haklı olduğu tartışmasına yol açmıştır. Bu konudaki yargı kararları ise bu tür iskontoların KDV'ye tabi olmadığı yönünde gelişmiştir.

[İskontoların KDV karşısındaki durumu hakkında geniş bilgi edinmek isteyenler; Prof. Dr. Şükrü Kızılot'un 'Açıklamalı ve İçtihatlı Katma Değer Vergisi Kanunu ve Uygulaması' (4. Bası, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara 2010) adlı eserinden yararlanabilirler.]

Kaynak: http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=139093&YZR_KOD=156, (erişim tarihi: 22.04.2010)